

«بخشنامه»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک، مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران - ونزوئلا ارسال می‌شود

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه‌های منتهی به بخشنامه شماره ۰۱/۲۰۵۴۲۶ مورخ ۱۴۰۱/۰۸/۱۷ در ارتباط با موضوع «ضوابط ناظر بر کنترل مقداری دارایی‌های شبکه بانکی کشور»، بدین وسیله ضوابط جایگزین تحت عنوان «ضوابط ناظر بر کنترل مقداری ترازنامه شبکه بانکی کشور» مشتمل بر ضوابط ناظر بر کنترل میزان دارایی‌ها و بدهی‌های بانک‌ها و مؤسسات اعتباری که در چهل و نهمین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۰۳ هیئت عامل محترم بانک مرکزی به تصویب رسیده است، ابلاغ می‌گردد. اهم موارد تغییر نسبت به ضوابط قبلی به شرح زیر می‌باشد:

- اضافه شدن موضوع کنترل مقداری بدهی‌ها؛
- اضافه شدن اوراق مالی اسلامی دولتی و بانک مرکزی به استثنائات از حدود؛
- تغییر مبنای محاسبه از متوسط رشد ماهیانه به مبلغ مجاز ماهیانه؛
- اعمال محدودیت در اعطاء/ایجاد تسهیلات/تعهدات کلان و مرتبط مؤسسات اعتباری خاکی؛
- اعمال برخی اصلاحات ویرایشی و نگارشی جهت شفافیت بیشتر ضوابط و رفع ابهامات.

شایان ذکر است مطابق با مفاد ضوابط یادشده، محدودیت تعیین شده در خصوص مبلغ مجاز ترازنامه بانک‌ها و مؤسسات اعتباری با هدف بهینه نمودن ترکیب دارایی‌ها و بدهی‌ها و کنترل رشد نقدینگی اعمال می‌شود، لکن مطابق بازخوردهای دریافتی مشخص گردید برخی از بانک‌ها و مؤسسات اعتباری با تمسک به مقررات ابلاغی پیرامون میزان رشد دارایی‌ها، روند اعطای تسهیلات خود به برخی از گروه‌های اشخاص حقیقی و حقوقی را محدود و یا متوقف نموده‌اند. با عنایت به این که بخشنامه‌ای از سوی این بانک جهت اعمال محدودیت مستقیم در روند اعطای تسهیلات شبکه بانکی کشور ابلاغ نشده است، بدین وسیله متذکر می‌گردد بانک‌ها و مؤسسات اعتباری باید ضمن اعمال مدیریت صحیح منابع و مصارف، میزان مجاز دارایی و بدهی‌های خود را به گونه‌ای در اقلام تشکیل دهنده ترازنامه توزیع نمایند که در فرآیند تسهیلات‌دهی در چارچوب ضوابط و مقررات ابلاغی و مدیریت ریسک‌های بانک خللی ایجاد نشود.

همچنین بررسی‌های به عمل آمده مؤید آن است که برخی از بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، مانده حساب‌های خلاصه دفتر کل مشمول در محاسبات را به نحو صحیح و بر اساس تعاریف حساب‌های مزبور مندرج در بخشنامه‌های ابلاغی این بانک ثبت نمی‌نمایند و این امر منجر به مخدوش شدن محاسبات از جمله کم‌نمایی دارایی‌های مشمول آن‌ها نسبت به حد واقعی محقق شده می‌گردد.

لذا ضمن تأکید مجدد بر مسئولیت مستقیم مدیرعامل و اعضای هیئت مدیره بانکها و مؤسسات اعتباری در ارسال به موقع اطلاعات به بانک مرکزی در چارچوب ضوابط ابلاغی، لازم است سازوکاری اندیشیده شود که از طریق آن اهتمام ویژه‌ای در رابطه با دقت و کنترل صحت اطلاعات ارسالی مبذول گردد. در پایان، تأکید می‌گردد وجود هرگونه کاستی و نقص اطلاعات در این خصوص به منزله عدم رعایت اخلاق حرفه‌ای، کتمان حقایق و ارائه اطلاعات خلاف واقع به مقام نظارت بانکی محسوب شده که مسئولیت اصلی آن برعهده مدیرعامل و اعضای هیئت مدیره آن بانک/مؤسسه اعتباری بوده و می‌تواند منجر به اقدام و برخورد انتظامی در چارچوب ضوابط و مقررات مربوط شود.

با توجه به مراتب فوق، خواهشمند است دستور فرمایند تدابیری اتخاذ شود تا ضمن اجرای ضوابط موصوف و مدیریت امور اعطای تسهیلات، مراتب امر با لحاظ بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق گردد. ۵۸۷۵۶۶۱/.

مدیریت کل نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری

اداره ارزیابی سلامت نظام بانکی

حسین صدقی   سید علی اکبر میرعمادی

۸۴۱۶

۳۲۱۵-۰۹

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

ضوابط ناظر بر کنترل مقداری ترازنامه شبکه بانکی کشور

هیئت عامل بانک مرکزی به استناد مفاد بند (ب) ماده (۱۱) قانون پولی و بانکی کشور و بند (۱) مصوبه یکهزار و سیصد و سومین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۰۸/۱۱ شورای پول و اعتبار و با هدف کنترل نقدینگی و نظارت مؤثر بر ترازنامه مؤسسات اعتباری، «ضوابط ناظر بر کنترل مقداری ترازنامه شبکه بانکی کشور» که از این پس به اختصار «ضوابط» نامیده می‌شود را به شرح زیر مصوب نمود:

ماده ۱- بانک/مؤسسه اعتباری که از این پس به اختصار «مؤسسه اعتباری» نامیده می‌شود موظف است ارقام ترازنامه مشتمل بر خالص دارایی‌ها و بدهی‌های خود را (اقلام دائمی ریالی بالای خط ترازنامه) به نحوی مدیریت نماید که میزان آن‌ها در مقاطع ماهیانه از حدود مقرر توسط معاونت نظارت بانک مرکزی تخطی ننماید.

تبصره - اعمال مقررات موضوع این ضوابط در ارتباط با کنترل مقداری بدهی‌ها می‌تواند حسب مورد و با تشخیص بانک مرکزی، با اولویت مؤسسات اعتباری ناتراز (نظیر مؤسسات اعتباری دارای زیان انباشته و یا دارای اضافه برداشت مستمر در یک ماه) شود.

ماده ۲- میزان مجاز ماهیانه دارایی‌ها و بدهی‌های هر یک از مؤسسات اعتباری، متناسب با امتیاز احصاء شده بر مبنای شاخص‌های سلامت بانکی و بر اساس نقدینگی هدف‌گذاری شده معاونت اقتصادی بانک مرکزی تعیین و توسط معاونت نظارت بانک مرکزی به مؤسسه اعتباری ابلاغ می‌شود.

تبصره - در محاسبه مجموع خالص ارقام بدهی، علاوه بر سپرده‌های مستقیم و غیرمستقیم، خالص تغییرات بدهی و طلب از بانک مرکزی و خالص تغییرات بدهی و طلب از سایر مؤسسات اعتباری نیز لحاظ می‌شود.

ماده ۳- شاخص‌های سلامت بانکی برای تعیین حدود مجاز دارایی‌ها و بدهی‌های مؤسسه اعتباری با ضرایب اهمیت و شیوه محاسباتی معاونت نظارت بانک مرکزی به شرح زیر می‌باشد:

۱. امتیاز رتبه بندی مؤسسه اعتباری بر اساس روش CAMELS؛

۲. نسبت کفایت سرمایه؛

۳. وضعیت بازار بین بانکی؛

۴. وضعیت اضافه برداشت؛

۵. وضعیت مطالبات غیر جاری ریالی؛

۶. وضعیت رعایت مقررات مبارزه با پولشویی؛

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۷. قضاوت حرفه‌ای وضعیت مؤسسه اعتباری از نظر گروه بازرسی در چارچوب ضوابط و مقررات مربوط (رعایت نرخ سود سپرده‌ها و تسهیلات، کلان، مرتبط، سرمایه‌گذاری‌ها و شفافیت).
- تبصره ۵** - شاخص‌های موضوع این ماده جهت تعدیل حد مجاز میزان ماهانه دارایی‌ها و بدهی‌های مؤسسه اعتباری در مقاطع شش ماهه توسط معاونت نظارت بانک مرکزی محاسبه، ارزیابی و مبلغ مجاز مربوط به مؤسسه اعتباری بازنگری می‌شود.
- ماده ۴** - سرفصل‌ها و اقلام زیر از محاسبه در میزان مجاز ماهیانه دارایی‌ها مستثنی می‌باشد:
- ۴-۱- موجودی‌های نقدی؛
  - ۴-۲- موجودی نزد بانک مرکزی؛
  - ۴-۳- اوراق مالی اسلامی دولتی و بانک مرکزی؛
  - ۴-۴- سپرده نزد سایر مؤسسات اعتباری در بازار بین بانکی (به تشخیص قائم مقام بانک مرکزی)؛
  - ۴-۵- مبلغ افزایش دارایی‌ها ناشی از رویدادهایی نظیر تسعیر ارز، تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت و سهام و افزایش سرمایه از محل آورده نقدی سهامداران با تأیید معاون نظارت.
- ماده ۵** - در راستای نیل به اهداف این ضوابط، مؤسسه اعتباری موظف به مدیریت مؤثر ریسک نقدینگی خود در چارچوب مفاد «**حداقل الزامات مدیریت ریسک نقدینگی مؤسسات اعتباری**» می‌باشد.
- ماده ۶** - مؤسسه اعتباری موظف است مطابق با سرفصل‌ها و چارچوب ابلاغی از سوی معاونت نظارت بانک مرکزی، اطلاعات موضوع این ضوابط را بصورت مستمر مورد پایش قرار داده و در مقاطع ماهیانه، حداکثر ۷ روز پس از پایان هر ماه در سامانه مهتاب بارگذاری و ارسال نماید.
- ماده ۷** - در صورت تخطی مؤسسه اعتباری از میزان مجاز ماهیانه دارایی و بدهی، مبلغ سپرده قانونی مؤسسه مزبور معادل مبلغ تخطی ماهیانه افزایش می‌یابد.
- تبصره ۱** - در صورت تخطی هم‌زمان مؤسسه اعتباری نسبت به حدود تعیین شده ماهیانه برای دارایی‌ها و بدهی‌ها، سپرده قانونی مؤسسه مزبور معادل بیشترین میزان تخطی در دو حد یادشده افزایش می‌یابد.
- تبصره ۲** - میزان افزایش ماهیانه مبلغ سپرده قانونی برابر است با مابه‌التفاوت میزان تخطی ماه مورد محاسبه نسبت به ماه قبل.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

تبصره ۳- چنانچه میزان تخطی مؤسسه اعتباری نسبت به حدود ماهیانه تعیین شده دارای و یا بدهی‌ها کاهش یابد، مبلغ سپرده قانونی نیز به میزان کاهش مبلغ تخطی کم می‌شود.

ماده ۸- تعدیلات موضوع این ضوابط با اعلام معاونت نظارت بانک مرکزی، توسط اداره حسابداری کل و بودجه بانک مرکزی در سپرده قانونی مؤسسه اعتباری ذی‌ربط اعمال می‌شود.

ماده ۹- در صورت عدم رعایت میزان مندرج در این ضوابط در سه ماه متوالی توسط مؤسسه اعتباری، معاونت فناوری‌های نوین بانک مرکزی حسب اعلام معاونت نظارت نسبت به اعمال محدودیت جهت اعطاء/ایجاد تسهیلات/تعهدات کلان و مرتبط مؤسسه اعتباری خاطی در سامانه‌های مربوط اقدام می‌نماید.

ماده ۱۰- در صورت تخطی مؤسسه اعتباری از میزان مقرر در این ضوابط در مقاطع شش‌ماهه، مدیرعامل و اعضای هیئت‌مدیره آن به هیئت انتظامی بانک‌ها معرفی می‌شوند.

هیئت عامل بانک مرکزی، «ضوابط ناظر بر کنترل مقداری ترازنامه شبکه بانکی کشور» مشتمل بر (۱۰) ماده و (۶) تبصره در چهل و نهمین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۰۳ هیئت عامل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تصویب شد و از اول دی‌ماه ۱۴۰۱ لازم‌الاجرا است. از تاریخ ابلاغ این ضوابط، سایر ضوابط و مقررات ابلاغی از جمله «ضوابط ناظر بر کنترل مقداری دارایی‌های شبکه بانکی کشور»، موضوع بخشنامه شماره ۹۹/۴۲۱۹۲۹ مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۲۷ و اصلاحیه‌های بعدی آن ملغی می‌شود.